
SZAKMAI MŰHELYEK

Berényi András*

A DEBRECENI EGYETEM MENTÁLHIGIÉNÉS PROGRAMJA

A felsőoktatás hallgatói rétege az ifjúkor éveiben sajátos pszichológiai jellemzőkkel bír, amely – az ifjúkor cselekvésorientáltságát tekintve – az önállósodással, az önkipróbálással fémjelezhető. Az egyetemisták életének e szakaszát befolyásolják a szervezeti élet oldaláról jelentkező hatások: a beilleszkedés, a tanulmányok koordinálása, a struktúrában elfoglalt pozíció és érdekérvényesítés, mégpedig úgy, hogy a származáson túlmutatóan tovább finomítják, egy időre egységesítik („tanulói státusz”) az egyéni életmód, illetve életstílus meghatározottságait.

A képzési rendszer megnövekedett társadalmi jelentősége egyúttal azt is jelenti, hogy az intézmények belső terében megjelennek és rendszeressé válnak olyan társadalmi szituációk, amelyek korábban kívül rekedtek a falakon. Az egyetem társadalmilag nyitottabb térré válik. Ennek a folyamatnak a mindennapjait éljük.

Kozma Tamás szerint sajátos ifjúsági életforma, a „*campus lét*” alakult ki. Miközben a fiatalok tanulnak, kívül rekednek a társadalmi gyakorlaton, vagyis a munkavállaláson, a közéleten, vagy abban csak töredékesen vesznek részt, anélkül, hogy önálló egzisztenciára tettek volna szert. Családot is alapítanak anélkül, hogy az önálló életről megelőzően tapasztalatokat szereztek volna. A campus lét normái azonban jelentősen eltérhetnek a hétköznapiokétól, aminek következtében a fiatalok súlyos beilleszkedési nehézségekkel küszködnek, amint a campuson kívülre kerülnek.

Írásunkban röviden ismertetjük a Debreceni Egyetem Mentálhigiénés Programjának tevékenységét, működési területeit. A beszámolóból is kiderül, hogy a kezdeti szakasz után a program egyre ismertebbé és elfogadottabbá vált a diákok körében, amit az is bizonyít, hogy egyre több hallgató vette és veszi igénybe a szolgáltatásokat, illetve kapcsolódott be a kü-

* Berényi András, Debreceni Egyetem Mentálhigiénés Program
4032 Debrecen, Mikszáth Kálmán u. 67. fszt. 2.
E-mail: berenyia@delfin.unideb.hu

lőnböző tevékenységekbe. A program munkatársi stábja kialakította saját arculatát és folyamatosan elérhetővé tette szolgáltatásait.

Programunk elősegíti, hogy a jövő értelmisége (vagy legalább is egy részük) elsajátítsa a mentálhigiénés szemléletet, és azt saját életében és másokkal végzett munkájában is hasznosítsa.

CÉLOK, KÜLDETÉS

Az Egyetemi Tanács 2001. október 7-i ülésén (az országban egyedülállóan) Mentálhigiénés Program beindításáról döntött. A Debreceni Egyetemen jelenleg több mint 27 000 hallgató tanul. E tekintélyes létszám tette szükségessé, hogy a külföldi példákhoz hasonlóan átfogó, és egyidejűleg a helyi sajátosságokat figyelembe vevő, komplex mentálhigiénés programot és akciótervet valósítsunk meg. A Debreceni Egyetem számára jelentős előrelépést jelentett, hogy már meglévő tapasztalatokra támaszkodva átfogó mentálhigiénés stratégia kidolgozását kezdte el, széles körű összefogással, interdiszciplináris szemléletben.

A nyugat-európai felsőoktatási intézmények mentálhigiénés szolgáltató centrumokat hoznak létre, ahol átfogó ellátást nyújtanak a hallgatók számára. A mentálhigiénés problémák összetettsége miatt már nem elég csupán az aktuális esetek kezelése. Szükségessé vált egy szervezett, szakmailag megalapozott, preventív szemléletű program kidolgozása, amelytől hosszú távú eredményeket is remélni lehet.

A stratégia megvalósítása és továbbfejlesztése megfelelő ütemezés és munkaterv alapján, fokozatos építkezéssel valósult meg. Saját Mentálhigiénés Programunk célja a hallgatók krízisfelismerő és -megoldó képességének segítése egymást támogató és segítő csoportok, közösségek létrejöttének facilitálásával.

A program kidolgozását és megvalósítását 11 fős Szakmai Tanácsadó Testület segíti. A program elindításában nagy szerepe volt a Debreceni Egyetem és a Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium között 2002. március 24-én megkötött, három évre szóló együttműködési megállapodásnak, amely az országban egyedülálló, komplex egyetemi szolgáltatási rendszer kialakítását célozta. 2003-ban Prof. Dr. Abádi Nagy Zoltán, a Tudományegyetemi Karok elnöke, az Egyetem rektorhelyettese az európai egyetemek találkozáján is bemutatta a Mentálhigiénés Programot és annak eredményeit.

TEVÉKENYSÉG

A program feladatai

- Mentálhigiénés szemlélet formálása az egyetem vezetése, dolgozói, valamint az egyetemi hallgatók körében.
- Új típusú, komplex mentálhigiénés ellátási modell kialakítása a Debreceni Egyetem sajátosságaihoz alkalmazkodva.
- A mindennapi kihívásokat és változásokat szem előtt tartva az előzetesen már bevált szolgáltatások fenntartása, illetve új szolgáltatások elindítása.
- Anyagi és humán erőforrások előteremtése a program számára.
- A hallgatók mint kortárssegítők bevonása a programba.
- A Debreceni Egyetem közvéleményének folyamatos tájékoztatása az eredményekről és a működésről.

A szakmai stáb feladatai

- Segíteni és támogatni a hozzá fordulókat.
- A lelki krízisben lévő hallgatók támogatása, a változás elősegítése együttműködés révén.
- Új, eddig hiányzó szolgáltatási formák kialakítása.
- A szerzett tapasztalatok továbbadása képzések keretében.
- Együttműködés más szervezetekkel, hogy fejlődjen a Debreceni Egyetemen tanuló hallgatók közösségi integrációja, mentálhigiénés kultúrája, szélesedjen a személyre szóló szolgáltatások köre.

A szakmai stáb munkáját meghatározó alapértékek

- Személyre szóló figyelem és törődés.
- Szakmai hozzáértés, segítőkészség, elfogadás, rugalmasság.
- Team-munkára alapuló segítői tevékenység.
- Problémaérzékenység, személy- és kliensközpontúság.
- Együttműködési készség más szervezetekkel.

A program végrehajtásának területei

A Mentálhigiénés Program több szintéren és formában foglalkozik a mentálhigiénés problémákkal. E szinterek folyamatosan bővülnek. A program 3 fő tevékenységet ölel fel.

I. A Mentálhigiénés Program koordinációja

1. Kapcsolatépítés és hálózatépítés.
2. Stratégiai tervezés.
3. Forrásteremtés, pályázatírás.
4. Adminisztrációs feladatok ellátása.
5. Információs tevékenység.

II. Mentálhigiénés szolgáltatások nyújtása

1. Mentálhigiénés és drogprenvenációs konzultációs szolgálat működtetése.
2. Csoportfoglalkozások, tréningek szervezése.
3. Innovatív, hiánypótló szolgáltatások beindítása.
4. „Re-mail”, azaz internetes lelki tanácsadás (e-mailben).
5. Képzések szervezése és megtartása.
6. Kortárs segítők képzése és bevonása a programba.
7. A mentálhigiénés szemléletmód megjelenítése különböző szabadidős programok révén.
8. Mentálhigiénés gólyatáborok szervezése.
9. Közösségépítés.

III. Mentálhigiénés szemléletformálás

1. Mentálhigiéné tárgyú előadások, filmklubok szervezése.
2. Rendezvények, konferenciák, workshopok szervezése.
3. Mentálhigiénés Egyetemi Napok szervezése a Mentálhigiénés Világnap alkalmával, minden év október 10-én.
4. Mentálhigiénés Nyári Kollégium szervezése augusztus első hetében.
5. Megjelenés a helyi írott és elektronikus médiákban.
6. Mentálhigiénével és drogprenvenációval kapcsolatos kiadványok szerkesztése és kiadása.
7. Interaktív internetes portál működtetése (www.lelkiero.unideb.hu).

A fentiek mellett 2004-ben „Drogfogyasztók felsőfokon” címmel kutatást végeztünk az egyetemi hallgatók drogfogyasztásának jellemzőiről a GYISM „A kábítószer-fogyasztás megelőzésével kapcsolatos társadalomtudomá-

nyi vizsgálatok támogatása” című, KAB-KT-03 számú programjának támogatásával.

A Mentálhigiénés Program 2002-ben 2800, 2003-ban 4500, míg 2004-ben 6300 hallgatót ért el. E számok is jelzik, hogy a Program egyre elfogadottabbá vált a hallgatók körében.

Közreműködés az esélyegyenlőség elősegítésében

Az Egyetemi Tanács 2002. október 10-én fogadta el „A fogyatékkal élő hallgatók tanulmányainak folytatásához szükséges esélyegyenlőséget biztosító feltételek”-ről szóló szabályzatot. Ezt követően az Egyetem rektora 2002. november 1-jétől a Mentálhigiénés Programot bízta meg a fogyatékkal élő hallgatókat támogató program koordinációjával. Ez irányú közreműködésünk eredményeként Braille-nyomtatót és speciális számítógépes programot telepíthettünk az Egyetemi Könyvtár központi épületébe.

2003 októberétől az Egyetem és a Hajdú-Bihar Megyei Munkaügyi Központ között létrejött együttműködés keretében – a Rehabilitációs és Információs Központ támogatásával – irodánkban heti rendszerességgel rehabilitációs és információs fogadóórákat is tartunk. A kari koordinátorok jelenleg 32 speciális szükségletű hallgatóval állnak kapcsolatban, 8 hallgató pedig személyi segítőként támogatja speciális szükségletű társait.

Lelkierő – Fiatalon a Fiatalokért Egyesület

2003-ban a program munkatársai és a kortárssegítő hallgatók egyesületet alakítottak azzal a céllal, hogy elősegítsék a mentálhigiénés szemléletmód elterjedését, illetve új, hiányzó szolgáltatások egyetemen belüli kialakítását. Az egyesület egy hálózat részeként, egyénekre és csoportokra irányulóan kívánja segíteni a fiatalokat konfliktusaik, krízishelyzeteik megelőzésében és kezelésében, és egyúttal közreműködik a családi életre való felkészítésben, a családi élet támogatásában is.

Az egyesület az Egyetem Hallgatói Kulturális és Konferencia Központjában, a Lovardában a PHARE Biztonságos Szórakozóhely pályázati program keretében „MOZGÓ-TÁRS” ártalomcsökkentő szolgáltatást alakított ki, ami jelenleg is működik.

JÖVŐKÉP

A felsőoktatás jelenlegi nehéz helyzetében legfőbb feladatunk a Mentálhigiénés Program további működési feltételeinek megteremtése. Terveink szerint az eddigi másfél szobás irodahelyiségből egy önálló épületbe költöznénk, miáltal lehetővé válna, hogy az eddigi szolgáltatások, programok a mainál jobb tárgyi feltételek között valósuljanak meg.

Az is továbblépést jelentene, ha speciális szolgáltatásainkat – a szociális törvénynek megfelelően – szociális normatíva alapján tudnánk működtetni. Jelenleg elsősorban ezektől a változásoktól reméljük a Program továbbfejlődését, a tevékenységek gazdagodását, egész munkánk anyagi stabilitását.

Névjegy

Debreceni Egyetem Mentálhigiénés Program

Alapítva: 2001

Programkoordinátor: Berényi András

Iroda: 4032 Debrecen, Mikszáth Kálmán u. 67. fszt. 2.

Telefon, fax: (52) 429-610

Honlap: www.lelkiero.unideb.hu

E-mail: mentalhp@delfin.unideb.hu